

Dokument nr. 8:114

(2002-2003)

Privat forslag fra stortingsrepresentantene **Sylvia Brustad, Bjørgulv Froyn og Grethe Fossli**

Forslag fra stortingsrepresentantene Sylvia Brustad, Bjørgulv Froyn og Grethe Fossli om nasjonalt eierskap i energimarkedet og forlengelse av fristen for Statkrafts pålagte salg

Til Stortinget

BAKGRUNN

Norsk kraftforsyning er basert på foredling av vannkraften. Det er en viktig næring som forvalter norske naturressurser og betydelige økonomiske verdier i krananlegg og overføringsforbindelser. Kraftforsyningen er en viktig del av samfunnets infrastruktur, og sikker tilgang på elektrisk strøm er avgjørende for at vårt samfunn skal fungere.

Kraftforsyningen i Norge er underlagt omfattende samfunnsmessig styring, dels gjennom lovverket og hjemfallsretten, dels gjennom et betydelig offentlig eierskap. I dag er det spesielt to grunner som taler for et fortsatt offentlig eierskap i kraftsektoren:

- Offentlig eierskap bidrar til å sikre en rimelig grad av nasjonalt eierskap. Det er viktig fordi på den måten sikres det at hovedkontorer, beslutninger og andre strategiske funksjoner forblir i Norge. Det er bred politisk enighet om at offentlig eierskap bør brukes for å sikre nasjonal forankring av noen viktige selskaper i Norge. Dette er grunnelsen for det statlige medeierskapet i for eksempel bedrifter som Telenor, Statoil og Norsk Hydro, og det er grunnelsen for at staten nå kjøper seg opp i den planlagte fusjonen mellom DNB Holding ASA og Gjensidige NOR ASA.
- Offentlig eierskap bidrar også til å sikre fellesskapet inntekter fra den ekstra avkastning som er knyttet til eierskap til naturressurser. Dette er be-

grunnelsen for at staten har betydelige eierandeler til olje- og gassforekomstene, og er en begrunnelse for offentlig eierskap til kraftressursene.

Det foregår nå en betydelig omstrukturering innen norsk og europeisk kraftindustri. Selskaper kjøpes opp og slås sammen, og det utvikles store internasjonale konsern innen produksjon og omsetning av kraft. Som en del av denne utviklingen har norske selskaper som Statoil, Norsk Hydro og Statkraft kjøpt seg inn i sektoren i andre land, og tilsvarende har utenlandske selskaper begynt å investere i norsk kraftforsyning. Dette er en utvikling vi må regne med kommer til å fortsette. Utfordringen for Norge er å sikre en god balanse mellom norsk og utenlandsk eierskap og at norske selskaper har styrke nok til å delta i de omfattende omstruktureringer av det europeiske kraftmarkedet som nå pågår. Vårt mål må være at vi minst har ett norsk selskap som kan være en betydelig aktør i den europeiske kraftindustrien. Men også regionale norske selskaper kan spille en viktig rolle innenfor det nordiske kraftmarkedet. Dette vil kreve et betydelig offentlig eierskap som er organisert på en god måte, og som muliggjør at det kan dannes nye allianser som utvikler norskbaserte selskaper. De norske aktørenes styrke og størrelse må vurderes i en internasjonal sammenheng.

Statkraft er Norges klart største kraftprodusent, og et sterkt Statkraft er avgjørende for at Norge skal hevde seg i nordisk og europeisk kraftforsyning. Statkraft ble i 2001 tilført 6 mrd. kroner i ny egenkapital, og fikk utvidet lånerammen for å muliggjøre strategien om å delta i den pågående restruktureringen av kraftnæringen i Norge og Europa. Statkraft ønsket å spille en aktiv rolle i denne prosessen, noe som forutsatte en finansiell styrking av foretaket. Bortfallet av statsgaranti for nye lån etter endringen

av lov om statsforetak i 2002, vil svekke selskapets konkurransekraft i årene framover. Dette nødvendigvis gjør kapitaltilførsel nå for å sikre fortsatt vekst.

Staten har i dag organisert sitt eierskap til kraftsektoren gjennom Statkraft og Statnett. Konkurransemyndighetene har pålagt Statkraft å selge seg ned i Hedmark Energi/Eidsiva energi, E-CO Produksjon og Trondheim Energiverk. Salg av aksjene i Hedmark Energi/Eidsiva energi er bebudet og er et eksempel på en utvikling som kan føre til betydelig salg av norske kraftselskaper til utenlandske konsern.

Konkurransehensyn blir brukt som et argument mot ytterligere vekst fra Statkrafts side innenfor norsk energiproduksjon. Samtidig er statlig eierskap viktig for å sikre rimelig grad av et nasjonalt eierskapsalternativ i kraftforsyningen. Dette kan tale for at staten velger å organisere sitt eierskap til kraftsektoren gjennom flere selskaper enn i dag. Dette er tilfellet i petroleumssektoren, der staten er minoritets-eier i Norsk Hydro, majoritetseier i Statoil, men der de aller største eierandelene er organisert gjennom direkte statlig eierskap som forvaltes av selskapet Petoro AS. De store omstruktureringene i nordisk og nordeuropeisk kraftforsyning, det at mange kommuner og fylkeskommuner velger å selge seg ut av denne bransjen, og behovet for en gjennomgang og klargjøring av dagens konkurranseregler, tilsier at Stortinget får mulighet til å diskutere dette saksområdet. I en slik sak bør en også foreta en grundig vurdering av hvordan det kan legges til rette for et alternativt statlig eierskap som kan organiseres slik at det sikres flere norske eiermiljøer i kraftsektoren.

Hafslund er et viktig norsk energiselskap som forvalter industriell kompetanse, et betydelig overføringsnett, og en ikke uvesentlig kraftproduksjon. Forslagsstillerne mener det er galt av Oslo kommune å legge opp til et salg. Kommunens eierandeler i Hafslund gir langsiktige inntekter, og dessuten er Oslo kommunes eierskap en del av et omfattende eierskap fra mange norske kommuner som til sammen er helt avgjørende for å sikre nasjonalt forankrede kraftselskaper i Norge.

Det er ikke endelig avgjort om Oslo kommune kommer til å selge, men dersom det blir salg er forslagsstillerne enig i de synspunkter energiminister Steensnæs har gitt uttrykk for om at det er ønskelig med norsk løsning. Forslagsstillerne legger til grunn at Regjeringen vil bidra til dette, og en mulig norsk løsning vil være at Statkraft kommer inn på eiersiden

i Hafslund. Dette forsterker argumentene for at Statkraft bør styrkes og sikres muligheter til å delta i omstruktureringen i norsk og europeisk kraftforsyning. En annen mulighet er direkte statlig oppkjøp av Oslo kommunes aksjer i Hafslund. Regjeringen bør få fullmakt til å vurdere en slik løsning i tilfelle oppkjøp ikke er aktuelt fra Statkrafts side.

Oslo kommune eier 53,7 pst. av aksjene i Hafslund ASA, og har igangsatt en prosess med sikte på salg av sine aksjer i selskapet. Et slikt salg vil også innebære at kjøper får tilbudsplikt på resten av aksjene i Hafslund ASA. Oslo kommune legger opp til at et eventuelt salg vil være avsluttet før sommeren. Hafslund ASA har en betydelig offentlig eierandel og er et av de største energiselskapene i Norge. Selskapets hovedvirksomhet er distribusjon og salg av kraft, og dekker et område på om lag 550 000 nettkunder og er derfor viktig i den norske kraftforsyningen. Hafslund ASA er størst på nett, noe som reduserer de konkurransemessige innvendingene knyttet til et eventuelt oppkjøp. I tillegg vet vi at det er utvist interesse for produksjonsdelen fra flere hold.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget anmoder Regjeringen å tilføre Statkraft 10 mrd. kroner i økt egenkapital, slik at selskapet settes bedre i stand til å delta i omstruktureringene i norsk og nordisk kraftforsyning.
2. Stortinget gir Regjeringen nødvendige fullmakter til å vurdere direkte statlig oppkjøp av Oslo kommunes aksjer i Hafslund ASA.
3. Stortinget anmoder Regjeringen å legge fram for Stortinget en vurdering av hvordan statens eierskap kan organiseres slik at det sikres flere norske eiermiljøer i kraftsektoren.
4. Stortinget anmoder Regjeringen å fremme forslag om konkurransesituasjonen i det nordiske energimarkedet.
5. Stortinget anmoder Regjeringen å forlenge fristen for Statkrafts plikt til å selge sine eierandeler i Hedmark Energi, E-CO og Trondheim Energiverk, inntil saken om den nordiske konkurransesituasjonen er behandlet av Stortinget.

26. mai 2003